

Secundus de Anima

potentia passiva contrariorum et posse sanari et infirmari. Secundo dicitur quod quando ignis calefacit et desiccatur hoc est per diuersam potentiam sicut quando animal vult et intelligit sed queritur an superficies per duas potentias recipiat calorem et frigiditatem. Quidam dicit quod potentia ad caliditatem est ipsa caliditas sed melius dicitur quod est aliquid distinctum et vni sicut est potentia eadem ad omnes colores sed cum potentia et actus reperiantur in quolibet genere oportet quod in predicamento quantitatis sit potentia queritur ergo an illa distinguitur a suo videtur quod sic quia potentie distinguntur per actus. Ad aliud dicitur quod non omnis per se differentia obiecti diuersificat potentiam nisi sit per se differentia obiecti ut obiectum est vel dicitur quod sensus exterior est particularis. Et ideo non potest ferri in communem rationem qualitatis sensibilis.

Ad quintum dicitur quod pes hominis non habet potentiam risibilitatis vel organum licet sit essentialiter eiusdem speciei. Sed tunc queritur ubi est subiectiue risibilitas. Non in anima cum non sit intellectus vel voluntas. Ad aliud dicitur quod differentie potentiarum sunt diuerse per diuersos actus. Si dicatur differentia potentie est in predicamento absoluto ergo nullomodo dicit relationem. Non valet consequentia.

Ad sextum dicitur quod vnum videtur per aliud. Et aliquando est eadem visio specie et numero albi et nigri ut dicit Sanctus Thomas. in. 3. sed hoc exposuit in logica quando enim successiue videntur tunc differunt specie ut expresse dicit. s. de malo. q. 2. ar. 4. Unde Notandum secundum Sanctum Thomam. de ver. q. 15. ar. 2. ad. 12. quod. 3. modis in actibus anime diuersitas inueniri. Primo. Secundum fortitudinem ut credere. Secundo. secundum velocitatem. Tertio secundum habitum et priuationem ut quiescere et moueri. 4. secundum comparisonem ad contraria eiusdem generis ut sentire album et nigrum. quinto quando actus est diuersorum generum ut apprehendere et moueri diuersitas igitur primi et secundi modi non iudicat diuersitatem potentiarum nec diuersitas tertii et quarti sed tantum quinti ut dicamus actus genere diuersos qui in ratione obiecti non conueniunt. Et ideo licet videre album et nigrum successiue specie distinguerentur adhuc tamen est vnus visus.

Sed utrum omnes intellectus angelorum habeant idem obiectum et per consequens intellectus eiusdem speciei. Dicendum quod non. Sed utrum sicut dicimus potentias distingui per actum. An debeant dici distingui per habitum vel per obiecta.

Item cum potentie sint forme simplices an debeat dici quod seipsis distinguantur. Item quecumque conueniunt in vno tertio conueniunt inter se sed omnes conueniunt in vno tertio scilicet in anima ergo non distinguuntur inter se. Forte dicitur quod non identificantur ipsi anime. Contra illa sunt idem que simul generalantur sic est de anima et voluntate eius. Dicendum quod non quia potentia non importat ordinem ad habitum nisi forte ex consequenti. Et ita dicatur de obiecto de alio dicitur quod forme que speciem sortiuntur ab aliquo extrinseco ad quod ordinem habeat non debent dici distinguuntur seipsis sed per extrinseca.

Secus autem est de alijs in sancto thomas questio. de anima. ar. 13. ad. 5.

Ad septimum. Ad aliud dicit sanctus thomas opus. quod omnes forme sunt eiusdem generis et ideo

est eadem potentia. Sed contra corruptibile et incorruptibile genere differunt ergo anima rationalis non est eiusdem generis cum alijs formis: negatur consequentia ut patet de luce que est in sole et in aere que pertinet ad vnam potentiam in. Sed contra materia est in potentia naturali ad alias formas non autem est in potentia naturali ad animam rationalem alias per agens naturale posset anima produci quia potentie passive naturali respondet potentia actiua forte dicitur quod ibi sunt due potentie. Queritur tunc que res sunt ille potentie si sint accidentia sequitur quod accidens precedit formam substantialem quia potentie precedit actum in eodem. Dicendum quod potentia est ipsa materia et anima fit ab agente naturali dispositiue.

Ad octauum patet ex dictis nec omne diuersificans actum sufficit diuersificare habitum ut dicit. s. t. in. q. de virtutibus cardinalibus quia potentia est magis vniuersalis et altior et ideo in plura potest et vnus actus et ita dicatur de habitu quia presente re inclinatur ad noticiam que est intuitiua et re absente ad noticiam abstractiuam.

Ad nonum patet ex dictis et ad decimum de quibus principia cognoscendi a priori sunt etiam principia essendi in hijs que non sortiuntur speciem ab extrinseco. Dicitur etiam quod actus est causa finalis potentie licet potentia sit causa efficiens eius. Sed contra tunc idem esset realiter causa sui ipsius quia quicquid est causa cause est causa causari: si ergo actus est causa potentie et potentia est causa actus sequitur quod actus sit causa sui ipsius quia est causatum a suo effectu dicendum quod illa regula non est vera quando mutatur genus cause.

Quoniam circa hec queritur quinquaginta. Primo. An sint 5. genera potentiarum etc. Secundo an sint tres partes vegetatiue. 3. An visus sit potentia passiva. 4. an sint quibus sensibilia communia. Quinto an color sit obiectum visus.

Ad primum sic proceditur videtur quod non sint quinque genera potentiarum anime scilicet vegetatiue sensitui appetitiuum secundum locum motiuum et intellectiuum quia vegetatiuus est ipsa anima ergo non est potentia eius. Sed contra est philosophus.

Ad respondendum dicendum secundum s. t. i. par. q. 70. ar. 1. q. 5. sunt genera potentiarum et tres sunt anime scilicet vegetatiua sensitua et intellectiua. Et quatuor sunt modi viuendi scilicet vegetatiuum sensituum secundum locum motiuum et intellectiuum.

Appetitiuum autem non constituit aliquem gradum viuendum quoniam quibuscumque est sensus est etiam appetitus. Primum probatur quia potentie distinguitur per obiecta modo sunt. 5. genera obiectorum. Primum est corpus anime vnitum. Et circa hoc est potentia vegetatiua que agit in corpus. Secundum est obiectum sensibile. Et circa hoc est sensus. tertium est ens vniuersale. Et circa hoc est intellectus. quartum est bonum. Et circa hoc est appetitiuum. quintus est terminus operationis. Et circa hoc ponatur potentia motiua secundum locum. Et vocantur iste potentie partes partium anime ad similitudinem partium secundum albertum. Cum enim dico regnum dico quandam potestatem quam componunt multe potestates particulares que tamen omnes fluunt ex regno in quo